

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ УПРАВЛІНСЬКОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

SPECIFIC FEATURES OF USING DIGITAL TOOLS IN THE TRANSLATION OF MANAGERIAL AND ECONOMIC TERMINOLOGY

Томчаковська Ю.О.,

orcid.org/0000-0003-0117-2704

*доктор філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов*

Національного університету «Одеська юридична академія»

Швелідзе Л.Д.,

orcid.org/0000-0003-2291-5255

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов*

Національного університету «Одеська юридична академія»

Каравасва Т.Л.,

orcid.org/0000-0001-8755-8282

кандидат філологічних наук, доцент,

*доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова*

Сташук Т.І.,

orcid.org/0000-0002-3475-6530

аспірант, асистент кафедри іноземних мов

Національного університету «Одеська юридична академія»

Статтю присвячено дослідженню особливостей використання цифрових інструментів у перекладі управлінської та економічної термінології. Актуальність теми зумовлена зростанням ролі спеціалізованого перекладу в умовах глобалізації економічних процесів, інтенсифікації міжнародної бізнес-комунікації та цифровізації перекладацької діяльності. У роботі проаналізовано специфіку управлінської та економічної термінології як об'єкта перекладу, зокрема її абстрактність, полісемічність, контекстуальну залежність, тенденцію до стандартизації та динамічність розвитку. З'ясовано, що ці характеристики зумовлюють підвищені вимоги до точності, однозначності та узгодженості перекладу. Охарактеризовано основні цифрові інструменти, що застосовуються у перекладацькій практиці, зокрема системи автоматизованого перекладу, машинний переклад, корпусні ресурси, термінологічні бази даних і системи керування перекладацькими проектами. Визначено їх функціональні можливості та роль у забезпеченні ефективності перекладацького процесу. Особливу увагу приділено аналізу застосування цифрових технологій у перекладі спеціалізованої термінології, зокрема питанням автоматизації рутинних операцій, підтримки термінологічної узгодженості, використання перекладацької пам'яті та інтеграції різних ресурсів у межах єдиного середовища. Встановлено, що використання цифрових інструментів значно підвищує продуктивність перекладача та якість перекладу, однак не усуває потреби у професійному контролі. Обґрунтовано необхідність пострадагування результатів машинного перекладу та критичного аналізу термінології з урахуванням контексту та галузевої специфіки. Доведено, що ефективність застосування цифрових технологій безпосередньо залежить від рівня фахової підготовки перекладача та його здатності поєднувати технологічні інструменти з аналітичними навичками. Зроблено висновок про доцільність комплексного підходу до використання цифрових ресурсів у перекладі управлінської та економічної термінології.

Ключові слова: переклад, управлінська термінологія, економічна термінологія, цифрові інструменти, CAT-технології, машинний переклад, термінологічна узгодженість, галузевий переклад.

The article is devoted to the study of the specific features of using digital tools in the translation of managerial and economic terminology. The relevance of the topic is determined by the growing role of specialized translation in the context of globalization of economic processes, intensification of international business communication, and digitalization of translation activities. The paper analyzes the specificity of managerial and economic terminology as an object of translation, in particular its abstract nature, polysemy, context dependence, tendency toward standardization, and dynamic development. It is established that these characteristics impose increased requirements on the accuracy, consistency, and adequacy of translation. The main digital tools used in translation practice are characterized, including computer-assisted translation systems, machine translation, corpus resources, terminological databases, and translation management systems. Their functional capabilities and role in ensuring the efficiency of the translation process are defined. Particular attention is paid to the analysis of the application of digital technologies in the translation of specialized terminology, including the automation of routine operations, maintenance of terminological consistency, use of translation memory, and integration of various resources within a unified working environment. It is found that the use of digital tools significantly increases trans-

lator productivity and improves translation quality; however, it does not eliminate the need for professional control. The necessity of post-editing machine translation output and critically analyzing terminology with regard to context and domain specificity is substantiated. It is demonstrated that the effectiveness of digital technologies directly depends on the translator's professional competence and ability to combine technological tools with analytical skills. The study concludes that a comprehensive approach to the use of digital resources in translating managerial and economic terminology is essential.

Key words: translation, managerial terminology, economic terminology, digital tools, CAT technologies, machine translation, terminological consistency, specialized translation.

Постановка проблеми. У сучасних умовах цифровізації суспільства та глобалізації економічних процесів переклад управлінської й економічної термінології набуває особливої актуальності. Стрімкий розвиток міжнародних бізнес-комунікацій, зростання обсягів спеціалізованих текстів та необхідність забезпечення їхньої точності й однозначності висувають підвищені вимоги до якості перекладу. Водночас активне впровадження цифрових інструментів перекладу, зокрема CAT-систем, машинного перекладу та інших технологій, істотно трансформує традиційні підходи до перекладацької діяльності [6].

Попри значні можливості цифрових засобів, їх використання у перекладі управлінської та економічної термінології супроводжується низкою проблем, зокрема труднощами забезпечення термінологічної узгодженості, адекватності передачі спеціалізованих понять, а також залежністю результату від рівня підготовки перекладача та якості налаштування інструментів. Крім того, спостерігається недостатня систематизація підходів до ефективного використання цифрових технологій у цій сфері. Отже, виникає необхідність дослідження особливостей застосування цифрових інструментів перекладу саме у роботі з управлінською та економічною термінологією, що зумовлює актуальність даної наукової розвідки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження охоплюють як питання формування, функціонування та унормування терміносистеми менеджменту, так і впровадження новітніх технологій у перекладацьку практику.

У наукових працях значну увагу приділено вивченню специфіки англомовної терміносистеми менеджменту, її структурних, семантичних і функціональних характеристик [1]. Окремі дослідження спрямовані на розроблення рекомендацій щодо стандартизації та впорядкування української термінології менеджменту, що є важливим для забезпечення точності та однозначності перекладу [3]. Також розглядаються етимологічні особливості формування термінів і джерела їх походження, що дозволяє глибше зрозуміти закономірності розвитку цієї терміносистеми [4]. Поряд із цим аналізуються структурно-семантичні аспекти формування англомовних термінів менеджменту [5].

Важливий напрям сучасних досліджень становить цифровізація перекладацької діяльності. Зокрема, увага приділяється аналізу методів і технологій навчання перекладу в умовах цифрового освітнього середовища, де підкреслюється роль цифрових інструментів у формуванні професійної компетентності перекладачів [2]. Окремі праці висвітлюють значення CAT-інструментів як невід'ємного елемента підготовки майбутніх перекладачів і підвищення ефективності перекладацької діяльності [6]. Перспективи використання корпусних технологій у процесі перекладу та навчання перекладачів також знаходять відображення в сучасних наукових розвідках [8].

Крім того, дослідження у сфері бізнес-комунікації підкреслюють важливість точного та адекватного використання економічної термінології у професійному середовищі, що безпосередньо впливає на якість перекладу спеціалізованих текстів [7].

Водночас аналіз наукових джерел засвідчує, що, незважаючи на наявність значної кількості праць, присвячених термінології менеджменту та цифровим технологіям перекладу, питання комплексного дослідження використання цифрових інструментів саме у перекладі управлінської та економічної термінології залишається недостатньо розробленим. Зокрема, потребують подальшого вивчення аспекти забезпечення термінологічної точності, узгодженості та адекватності перекладу із застосуванням сучасних цифрових засобів, що й зумовлює актуальність даного дослідження.

Мета дослідження полягає у виявленні особливостей використання цифрових інструментів у процесі перекладу управлінської та економічної термінології, а також у визначенні їх ефективності для забезпечення точності та адекватності перекладу спеціалізованих текстів.

Завдання дослідження: проаналізувати специфіку управлінської та економічної термінології як об'єкта перекладу; охарактеризувати основні цифрові інструменти, що використовуються у перекладацькій діяльності; дослідити особливості застосування цифрових технологій у перекладі спеціалізованої термінології; визначити переваги та обмеження використання цифрових інструментів у перекладі управлінських та економічних текстів; оцінити ефективність цифрових ресурсів для

забезпечення термінологічної точності та узгодженості перекладу.

У роботі використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема: аналіз і синтез – для узагальнення теоретичних положень; описовий метод – для характеристики термінологічних одиниць; порівняльний метод – для зіставлення варіантів перекладу; контекстуальний аналіз – для дослідження функціонування термінів у фахових текстах; а також елементи корпусного аналізу для виявлення особливостей уживання термінології.

Матеріал дослідження становлять англійські управлінські та економічні терміни, відібрані з авторитетних лексикографічних і корпусних джерел, зокрема спеціалізованого словника бізнесу та менеджменту [9], Британського національного корпусу (BNC) [10], а також фахових наукових видань у галузі державного управління та економіки [11]. Зазначені джерела забезпечують репрезентативність мовного матеріалу та дають змогу здійснити комплексний аналіз особливостей перекладу термінології із застосуванням цифрових інструментів.

Виклад основного матеріалу. Управлінська та економічна термінологія як об'єкт перекладу характеризується низкою специфічних ознак, що зумовлюють складність її адекватної передачі іншою мовою.

Передусім, однією з ключових особливостей є високий рівень абстрактності понять. Багато термінів позначають не конкретні предмети, а процеси, стратегії, моделі чи управлінські явища (наприклад, *outsourcing*, *benchmarking*, *stakeholder management*). Це ускладнює переклад, оскільки вимагає не лише лексичного відповідника, а й глибокого розуміння концептуального змісту терміна.

Другою важливою рисою є полісемічність і контекстуальна залежність термінів. Одні й ті самі одиниці можуть мати різні значення залежно від галузі чи контексту. Наприклад, термін *equity* може означати «власний капітал», «акції» або «справедливість». У зв'язку з цим перекладач повинен враховувати контекст уживання та функціональне навантаження терміна.

Ще однією особливістю є інтенсивне використання англіцизмів та запозичень, що зумовлено глобалізацією економічних процесів. Частина термінів не має усталених відповідників у мові перекладу або функціонує паралельно з калькованими та транскрибованими формами (наприклад, *startup*, *branding*, *management*). Це створює проблему вибору між адаптованим і оригінальним варіантом.

Важливою характеристикою є також тенденція до стандартизації та уніфікації термінології. У сфері управління та економіки існують міжнародні стандарти та усталені терміносистеми, що вимагає від перекладача дотримання нормативних відповідників і уникнення варіативності, яка може призвести до спотворення змісту.

Окрему складність становить наявність багатокомпонентних термінів і термінологічних словосполучень (наприклад, *corporate social responsibility*, *return on investment*, *supply chain management*). Їхній переклад потребує врахування синтаксичних особливостей мови перекладу та збереження логіко-семантичних зв'язків між компонентами.

Крім того, управлінська та економічна термінологія відзначається динамічністю та швидким оновленням, що пов'язано з розвитком технологій, появою нових бізнес-моделей і економічних явищ, що призводить до виникнення неологізмів, переклад яких часто не має усталених норм і потребує творчого підходу.

Основні цифрові інструменти, що використовуються у перекладацькій діяльності, охоплюють широкий спектр програмних засобів, спрямованих на підвищення ефективності, точності та узгодженості перекладу. Їх застосування суттєво трансформують сучасну перекладацьку практику, забезпечуючи автоматизацію окремих етапів роботи та оптимізацію процесу обробки текстів.

Передусім до ключових інструментів належать CAT-tools (системи автоматизованого перекладу). Вони забезпечують сегментацію тексту, створення та використання пам'яті перекладів (*translation memory*), а також інтеграцію термінологічних баз. Такі інструменти дозволяють зберігати перекладені фрагменти й повторно використовувати їх у подальшій роботі, що сприяє підвищенню продуктивності та забезпеченню термінологічної узгодженості.

Важливу роль відіграють системи машинного перекладу (*Machine Translation, MT*), які автоматично генерують переклад тексту без безпосереднього втручання людини. Сучасні системи, засновані на нейронних мережах, забезпечують відносно високу якість перекладу, особливо для загальномовних текстів. Однак у роботі зі спеціалізованою термінологією вони часто потребують постредагування (*post-editing*) для досягнення належної точності.

Окрему групу становлять термінологічні бази даних і електронні словники, які забезпечують доступ до стандартизованих відповідників термінів. Вони є важливим інструментом для роботи зі спеціалізованою лексикою, оскільки дозволяють

підтримувати єдність терміновживання та уникати помилок.

Суттєве значення мають також корпусні ресурси, зокрема British National Corpus (BNC), які являють собою великі електронні бази текстів і дають змогу аналізувати реальне вживання мовних одиниць у контексті. Використання корпусів дозволяє перевіряти частотність і доречність уживання термінів, а також знаходити типові мовні конструкції у фахових текстах.

До сучасних цифрових інструментів належать і системи керування перекладацькими проектами (Translation Management Systems, TMS), які забезпечують організацію спільної роботи перекладачів, редакторів і менеджерів, контроль термінів виконання, розподіл завдань та зберігання перекладацьких ресурсів у єдиному середовищі.

Крім того, важливу роль відіграють додаткові інструменти, зокрема програми перевірки якості перекладу (QA-tools), засоби автоматичної перевірки орфографії та граматики, а також сервіси для роботи з різними форматами файлів. Вони допомагають виявляти помилки, забезпечувати відповідність перекладу встановленим стандартам і підвищувати загальну якість тексту.

Дослідження особливостей застосування цифрових технологій у перекладі спеціалізованої термінології дозволяє виокремити низку ключових характеристик, які визначають ефективність та обмеження їх використання.

Передусім цифрові технології забезпечують підвищення термінологічної узгодженості перекладу. Використання CAT-систем із вбудованими пам'ятями перекладів і термінологічними базами дозволяє автоматично відстежувати повторювані терміни та пропонувати однакові відповідники в межах одного проекту. Наприклад, термін *return on investment* у межах одного документа має стабільно передаватися як «рентабельність інвестицій», а не варіюватися між «прибутковість інвестицій» чи «віддача від інвестицій». У системах типу CAT це забезпечується автоматично, тоді як без їх використання можливі варіативні й неконсистентні переклади.

Другою важливою особливістю є автоматизація рутинних процесів перекладу. Цифрові інструменти здійснюють сегментацію тексту, пошук відповідників, перевірку якості та форматування, що значно зменшує навантаження на перекладача. Наприклад, при перекладі звітів або контрактів терміни на кшталт *operating expenses*, *net profit*, *supply chain* автоматично підтягуються з пам'яті перекладів, що дозволяє уникати повторного аналізу та прискорює роботу. Водночас перекладач

зосереджується на складніших фрагментах, де потрібна інтерпретація.

Застосування машинного перекладу та технологій штучного інтелекту характеризується залежністю від контексту та галузевої специфіки. Наприклад, термін *equity* у фінансовому тексті має перекладатися як «власний капітал», тоді як у загальноекономічному чи правовому контексті він може означати «справедливість» або «частка». Машинні системи нерідко пропонують універсальний варіант без урахування контексту, що призводить до семантичних помилок. Аналогічно, термін *margin* може бути перекладений як «маржа», «прибуток» або «різниця», і лише контекст визначає правильний варіант.

Ще однією особливістю є необхідність постредагування результатів автоматизованого перекладу. Наприклад, машинний переклад може передати *corporate governance* як «корпоративне управління», що є коректним, але у певних контекстах точнішим буде «система корпоративного управління». Інший приклад – *stakeholders*, який може бути перекладений як «зацікавлені сторони», однак у деяких випадках доцільніше використовувати «стейкхолдери» як термін, що вже закріпився в професійному середовищі. Такі нюанси вимагають втручання перекладача.

Важливою характеристикою є інтеграція різних цифрових ресурсів у межах єдиного перекладацького середовища. Наприклад, перекладач може одночасно використовувати корпуси для перевірки вживання терміна *market share* і встановити, що в українських економічних текстах домінує варіант «частка ринку». Аналогічно, через корпусний аналіз можна визначити, що термін *human resources* у більшості контекстів перекладається як «людські ресурси», але в управлінській практиці часто використовується скорочена форма «HR».

Водночас застосування цифрових технологій має певні обмеження. Зокрема, існує ризик механічного перенесення термінів без урахування контексту. Наприклад, буквальный переклад *cost leadership strategy* як «стратегія лідерства за витратами» може бути формально правильним, але в українській науковій традиції частіше використовується варіант «стратегія мінімізації витрат». Подібні розбіжності вимагають від перекладача не лише технічної, а й фахової компетентності.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що управлінська та економічна термінологія як об'єкт перекладу характеризується високим рівнем абстрактності, полісемічністю, контекстуальною залежністю та динамічністю розвитку. Ці особливості зумовлю-

ють підвищені вимоги до точності, однозначності та термінологічної узгодженості перекладу, що ускладнює роботу перекладача та потребує залучення сучасних інструментів підтримки перекладацької діяльності.

Аналіз основних цифрових інструментів засвідчив, що їх використання сприяє оптимізації перекладацького процесу, зокрема через автоматизацію рутинних операцій, збереження та повторне використання перекладених сегментів, а також забезпечення єдності терміновживання. Встановлено, що інтеграція CAT-систем, машинного перекладу, корпусних ресурсів і термінологічних баз створює ефективне середовище для роботи зі спеціалізованою лексикою.

Водночас дослідження показало, що застосування цифрових технологій у перекладі спеціалізованої термінології має як переваги, так і обмеження. З одного боку, вони забезпечують швидкість і узгодженість перекладу, з іншого – не завжди враховують контекстуальні, семантичні та прагматичні особливості термінів, що зумов-

лює необхідність обов'язкового постредагування та критичного аналізу результатів перекладу фахівцем.

Особливу увагу приділено тому, що ефективність використання цифрових інструментів безпосередньо залежить від рівня професійної підготовки перекладача, його обізнаності у відповідній галузі та вміння коректно застосовувати технологічні ресурси. Цифрові інструменти не замінюють перекладача, а виступають засобом підвищення якості перекладу за умови їх грамотного використання.

Отже, використання цифрових технологій у перекладі управлінської та економічної термінології є необхідною складовою сучасної перекладацької діяльності, яка забезпечує підвищення ефективності, точності та узгодженості перекладу. Перспективи подальших досліджень вбачаються у вивченні шляхів удосконалення цифрових інструментів з урахуванням галузевої специфіки та розробленні методик їх ефективного застосування у професійній перекладацькій практиці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Галинська, О. М. Специфіка англомовної терміносистеми менеджменту як сфери бізнес-діяльності. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*. 2014. Вип. 45. С. 11–14.
2. Гладь С. Методи і технології навчання перекладу в умовах цифрової освіти. *Журнал крос-культурної освіти*. 2025. № 6. Т. 2. С. 64–72. DOI: 10.31652/2786-9083-2025-6(2)-64-72
3. Краснопольська Н.Л. Загальні рекомендації щодо унормування української термінології менеджменту. *Українська мова*. 2014. 1(49). С. 97-104.
4. Сухачова Н. С., Воскобойник В. І., Кононенко В. В. Англомовна терміносистема менеджменту: етимологічний аспект. *Закарпатські філологічні студії*. 2024. Вип. 35. С. 121–126. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.35.21>
5. Томчаковська Ю.О., Строченко Л.В., Шевченко-Бітенська О.В., Лесневська К.В. Формування англомовних термінів менеджменту в структурно-семантичному аспекті. *Закарпатські філологічні студії*. 2025. Випуск 40. Том 2. С. 258-262. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.40.2.41>
6. Требик О., Полторацька А., Капітон А. CAT-інструменти та їх місце у структурі підготовки майбутніх перекладачів. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Філологія*. 2023. Вип. 1(6). С. 57–63. DOI: <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2023.1.9>
7. Havryliuk O. Effective business communication in the system of accounting and taxation. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки*. 2023. № 11(1). С. 19-22. DOI: 10.25313/2520-2294-2023-11-9340
8. Tarnavska M. M. Corpora-Based Analysis of Specialised Texts for Translation Training: Terms and Neologisms. *Naukovi zapysky. Series: Philological Sciences*. 2025. Issue 2 (213). P. 177–182. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-213-23>
9. A dictionary of business and management. URL: <https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199234899.001.0001/acref-9780199234899> (дата звернення: 19.03.2026 р.).
10. British National Corpus (BNC). English-Corpora.org. URL: <https://www.english-corpora.org/bnc/> (дата звернення: 20.03.2026).
11. Hildreth W. B., Miller G. J., Lindquist E. A. (eds.). *Handbook of Public Administration*. 4th ed. New York : Routledge, 2021. 334 p. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi72/0053215.pdf> (дата звернення: 21.03.2026).

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Дата першого надходження статті до видання: 29.04.2026
 Дата прийняття статті до друку після рецензування: 22.05.2026
 Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026